Futbol: de la violència al diàleg

written by Ramón Flecha | 18 de July de 2026

> *"Només hi ha dos maneres d'organitzar les relacions humanes: el diàleg o la violència." (**Flecha, 2022**, **citat en Hanafi, 2025**)*

Independentment de si s'accepta o no esta afirmació com una veritat absoluta, oferix una poderosa perspectiva per a comprendre tant la història de la humanitat com l'evolució de l'esport. **La civilització mai ha tingut com a objectiu eliminar el conflicte, sinó de trobar maneres cada vegada més humanes de reduir-lo i gestionar-lo.** Des d'esta perspectiva, el futbol és molt més que un joc. És un dels majors assoliments de la humanitat per a transformar la violència en diàleg.

La competència ha sigut part intrínseca de les relacions humanes. Individus, comunitats i nacions sempre competiran per reconeixement, recursos, prestigi i identitat. La verdadera qüestió no és si existix el conflicte, sinó com les societats decidixen organitzar-lo. El sociòleg Norbert Elias va descriure la civilització com un llarg procés mitjançant el qual la violència es veu progressivament limitada per normes, institucions i autocontrol. **El conflicte no desapareix; es canalitza cap a formes que permeten a les persones coexistir sense destruir-se**

mútuament. L'esport representa una de les expressions més clares d'este procés civilitzador.

La història il·lustra esta evolució. En l'Imperi Romà antic, els valors militars s'expressaven en els jocs de gladiadors. Si bé continuaven sent brutals, canalitzaven la violència cap a espectacles ritualitzats, substituint parcialment l'impuls cap a la guerra. Els tornejos medievals van representar un altre pas, substituint molts enfrontaments en el camp de batalla per competicions regides per codis d'honor. **La violència no havia desaparegut, però començava a quedar limitada per les regles.**

Una altra transformació es va produir amb la codificació del futbol modern a la Gran Bretanya del segle XIX, en aquells dies la capital del major imperi de la història. **El futbol no va abolir la rivalitat ni la violència; les va redefinir. En lloc d'exèrcits, hi havia equips. En lloc de camps de batalla, hi havia pistes. En lloc de la victòria per la destrucció, l'èxit depenia de l'habilitat, la cooperació, la disciplina i el respecte per les regles comunes.** Els oponents acceptaven l'autoritat de l'àrbitre, reconeixien la legitimitat de la victòria i la derrota, i tornaven a casa per a tornar a enfrontar-se un altre dia.

El futbol s'ha interpretat sovint a través del llenguatge de la guerra. **George Orwell va descriure l'esport seriós com «la guerra sense trets»**, ressaltant la intensitat de la rivalitat esportiva. **Eduardo Galeano, amb la seua singular visió poètica, va celebrar el futbol com una de les expressions culturals més belles de la humanitat, sense ignorar mai les seues contradiccions ni les seues passions.** Les dos perspectives revelen veritats importants. No obstant això, potser no conten la història completa.

En lloc de veure el futbol com la continuació simbòlica de

la guerra, podríem entendre-ho com un dels majors assoliments de la humanitat en substituir la guerra pel diàleg. El futbol no suprimix el conflicte; el civilitza. Crea un espai on els rivals es reconeixen com a oponents legítims, on la competició es regix per regles compartides i on la victòria adquirix significat precisament perquè els vençuts continuen sent companys en el mateix joc. El futbol, □□llavors, no és simplement «guerra sense trets». És diàleg més competició.

Este procés civilitzador no s'ha detingut. El futbol en si mateix continua evolucionant. Les campanyes contra la violència, el racisme i el sexisme, juntament amb la promoció del joc net, la inclusió, el respecte i la protecció infantil, a vegades es presenten com a pressions externes imposades a l'esport. En realitat, són la continuació natural de la seua missió històrica. **Si el futbol va sorgir com una forma més civilitzada d'organitzar els conflictes, és totalment coherent que continue avançant cap a formes de competició més respectuoses, inclusives i dialogants.**

Este mateix principi s'aplica més enllà de l'esport. Famílies, escoles, llocs de treball, institucions democràtiques i relacions internacionals s'enfronten al mateix desafiament fonamental: la competència és inevitable; la violència no té perquè ser-ho. **Cada pas que substituïx la violència pel diàleg representa un avanç més en el camí civilitzador de la humanitat.**

Potser esta és la contribució més profunda del futbol a la civilització. Ens recorda cada setmana que la rivalitat no necessita enemics, que la passió no necessita odi i que la competència pot enfortir la convivència en lloc de destruir-la. Cada partit demostra que les regles compartides, el reconeixement mutu i el respecte són més

forts que la força. Existix una forta rivalitat entre l'Athletic de Bilbao i la Reial Societat, però en els estadis dels dos equips, els aficionats conviuen amb normalitat.

En una era marcada per la interdependència global, esta podria ser la lliçó més perdurable del futbol. El futur no pertanyerà a les societats que eliminen la competència, sinó a aquelles que aprenguen a transformar el conflicte en diàleg. **El futbol és una de les demostracions més clares que tal transformació és possible.**

Referències

Hanafi, S. (2025). ***Contra el liberalisme simbòlic: una defensa de la sociologia dialògica.*** Liverpool University Press.

Imatge: Magnific

Este article va ser publicat per primera vegada en Daily27 el 12 de juliol de 2026